

SECUNDVM LVCAM

A V G V S T. de Quæst. Euang. Sicur autem nunc sermo noster decedentibus & succedentibus syllabis peragitur, argue perficitur, ita & ipsi homines quorum sermo est, decedendo & succedendo peragunt, argue perficiunt ordinem huius seculi qui temporali rerum pulchri tudine contextur.

In illa autem vita quædo verbum Dei, quo fruemur, nulla decet fuisse, atque successione syllabarum cōpletur, sed omnia quæ habet semper manendo, simil habet, ita participes eius quib⁹ ipsius solum erit viata, neque moriendo decedent, neque naescendo succedunt, si- cur num in angelis. vnde sequitur. **A**equales enim angelis sunt, & filii sunt Dei, cum sint filii resurrectionis. Quia vero resurgent mortui: & Moyses ostendit fucus rubrum, sicut dicit Dominus deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Iacob. Deus autem non est mortuorum, sed ita & his qui resurgent non est opus vel terius nuptijs. vnde sequitur. **E**t filij Dei sunt, cum sint filii resurrectionis. **T H E O P H.** qd. Quia Deus est, qui operatur in resurrectione, merito dicuntur dei, qui per resurrectionem regenerantur, non enim aliquid carnale in resurrectum generatione conficitur, non coitus, non matrix, non partus. **B E D A.** Vel **æquales angelis & filii sunt Dei.** Quia gloria resurrectionis innouata, sine illo mortis metu, sine vila labore corruptionis, sine illo terreni status actu, perpetua Dei visione frumentum. **O R I G.** Sed quia dominus in Mattheo dicit quod hic prætermittitur. Erratis, nescientes scripturas, propono scripturam, vbi scriptum sit. Neque nubent, neque nubentur. Quantum enim ego æstimio, neque in veteri, neque in novo testamento quicquam tale reperiut. sed omnis error de scriptura legiōne quam non intelligunt surrexis. Dicitur enim in Isaia. Electi mei bident, & purant hæc & similia futura esse in resurrectione. Paulus autem omnes has benedictiones spiritualiter interpretat, & sciens non esse carnales, ad Ephesios dicit. Benedixit nos in omni benedictione spirituali. **T H E O.** Vel dominus rationis suprapotest scripture testimonium addit subdens. **Q**uia vero resurgent mortui: & Moyses ostendit fucus rubrum sicut dicit dominus Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Iacob. qd. Semel redierunt in nihilus patriarchæ ne viuerent apud Deum, in spe resurrectionis non dixisset. Ego sum, sed fueram. Consuevimus enim de rebus corruptis & præteritis dicere. Erat dominus illius rei, nunc vero quoniam dixit. Ego sum, offendit quod viuentibus est deus & dominus, & hoc est quod subditur. **D**eus autem non est mortuorum, sed viuorum, omnes enim vivunt ei. Quamvis enim exanimes sunt, viuunt tamen apud Deum in spe resurrectionis non dixisset. Ego sum, sed fueram. Consuevimus enim de rebus corruptis & præteritis dicere. Erat dominus illius rei, nunc vero quoniam dixit. Ego sum, offendit quod viuentibus est deus & dominus, & hoc est quod subditur. **C**hristus autem non est mortuorum, sed viuorum, omnes enim vivunt ei. **CHRYS.** Nihil autem est fortius quam ex prophetis disputatione: hoc enim est & ipsissimis rebus validius, nam Christo facientem miracula contradicebant multoties, cum vero allegari prophetiam, tacuerunt, quia non habebant quid dicere. Eis autem tentabut contra eos inuechit, vnde dicitur. **A**udiente autem omni populo dixit discipulis suis. **T H E O.** Quia enim eos orbis doctores mittebat, merito moneret non esse eis imitandam phariseorum ambitionem, vnde sequitur. **A**ttendite a scribis, qui volunt ambulare in stolis. **B E D A.** Id est, cultoribus vestimentis induit ad publicum procedere, in quo inter cetera diues peccasse describitur. **C Y R I L.** Passiones autem erant scribarum, amor gloriae inanis & lucris, vt igitur tam pessima crimina euitarent discipuli, commonet eos subdentes. **E**t amant salutationes in foro. **T H E O.** Quod est a blandientibus venantium opinionem famæ, vel agunt hoc causa congregande pecunia. Sequitur enim. **E**t primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in coniuicijs. **B E D A.** Non primos federe, vel discubere vereat eos, quibus hoc officij ordine competit, sed eos qui hoc indebet

F Et quia in sermonibus confutati sunt, ultra non interrogantur. vnde sequitur. **E**t amplius non audebant eum quicquam interrogare, sed comprehensum Romanæ tradunt potestati. Ex quo intelligimus venena intuicia posse quidem superari, sed difficile conquiescere.

Viutorum. Omnes enim viuunt ei. Respondentes autem quidam scribarum dixerunt ei. Magister, bene dixisti. Et amplius non au debant eum quicquam interrogare.

EDIXIT autem ad illos. Quomodo dicunt Christum filium esse David? & ipse David dicit in libro Psalmorum. Dixit dominus domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? David ergo dominum illum vocat, & quomodo filius eius est?

FAUDIENTE autem omni populo, dixit discipulis suis. Attende a scribis, qui volunt ambulare in stolis, & amant saluta-

HEt ipse David dicit in libro Psalmorum. Dixit dominus domino meo. Et pater dominus, & filius dominus, sed non du mini, sed vnu est dominus, quia pater in filio, & filius in patre. Ipse ad dextram patris sedet, quia patri confors, nulli fecidit eft. Sequitur enim. {Sede a dextris meis. Nec preferitur, qui ad dexteram sedet, nec in iuriam patitur qui admittitur, gradus non querit dignitatis, vbi plenitudo est diuinitatis. **A V G V S T.** de Symbolo. Sefiue autem ista non accipiamus humanis membris positum, tamquam pater, sedeat in sinistra, & filius sedeat ad dexteram intelligamus potestatem, quam accepit ille homo suscep- tus a Deo, vt veniat iudicaturus, qui primo venerat iudicandus. **C Y R I L.** Vel quod sedet ad dextram patris, superna eius gloria probat, nam quorum est tronus æqualis & maiestas. Sefiue vero in Deo significat regnum, & omnium potestatem. Sedet ergo a dextris Dei patris, quia verbum ex paterna substantia prodiit, tamquam caro, diuinum non exiit dignitatem. **T H E O.** Manifestat ergo quod aduersarius patris non est, sed secum concordat, cum pater repugnat aduersarij eius. Sequitur enim. {Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? **A M B R.** Ergo & Deum Christum, & hominem esse credamus, cui a patre subiiciuntur inimici, non per insinuationem potestatis sua, sed per inuitatem nature, quia in altero alter operatur. nam & filius subiicit inimicos patri, quia patrem clarificat super terram. **T H E O.** Quarum ergo ipse, & more dubitatione finit illos colligere, quid sequatur. vnde subdit. {David ergo dominum illum vocat, & quomodo filius eius est? **C H R Y S O.** David quidem pater Christi & seruus, hoc quidem secundum carnem, illud secundum spiritum. **C Y R I L.** Et nos ergo nouis phariseis, qui nec verum Dei filium, neque Deum esse fatentur, natum ex facie Virginis, sed diuidant unum filium in duos, talem obiciemus questionem, quo pacto filius David dominus eius est? & non humano dominio, sed diuino?

F¶ **C H R Y S.** Nihil autem est fortius quam ex prophetis disputatione: hoc enim est & ipsissimis rebus validius, nam Christo facientem miracula contradicebant multoties, cum vero allegari prophetiam, tacuerunt, quia non habebant quid dicere. Eis autem tentabut contra eos inuechit, vnde dicitur. **A**udiente autem omni populo dixit discipulis suis. **T H E O.** Quia enim eos orbis doctores mittebat, merito moneret non esse eis imitandam phariseorum ambitionem, vnde sequitur. **A**ttendite a scribis, qui volunt ambulare in stolis. **B E D A.** Id est, cultoribus vestimentis induit ad publicum procedere, in quo inter cetera diues peccasse describitur. **C Y R I L.** Passiones autem erant scribarum, amor gloriae inanis & lucris, vt igitur tam pessima crimina euitarent discipuli, commonet eos subdentes. **E**t amant salutationes in foro. **T H E O.** Quod est a blandientibus venantium opinione famæ, vel agunt hoc causa congregande pecunia. Sequitur enim. **E**t primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in coniuicijs. **B E D A.** Non primos federe, vel discubere vereat eos, quibus hoc officij ordine competit, sed eos qui hoc indebet

CAPUT XXI.

199

Indebite amant docet esse cauendos, animum vel gradum redargens, quamvis & hoc culpa non caret. si idem in foro litibus velint interesse, qui in synagoga magistri desiderant appellari. Dupli autem ratione a vanæ gloria cupidis attendere iubemur, ne vel eorum simulatione ducamur astimantes bona esse quæ facit, vel emulazione infâmemur, fructu gaudentes in bonis laudari que simulant.

Non solum autem laudes ab hominib⁹, sed & pecunias querunt. Sequitur enim. {Qui deuorant domos viduarum simulant longam orationem. Hi accipient damnationem maiorem.

CAP. XXI.

Respiciens autem, videt eos qui mittebant munera sua in Gazophylacium diuites. Vidit autem & quamdam viduam pauperculam mittentem era minuta duo. Et dixit. Vere dico vobis quia vidua haec pauper plusquam omnes misit. Nam omnes hi ex abu-

dantib⁹ sibi miserunt in munera Dei, hæc autem ex eo quod deest illi, omnem viatum suum quem habuit misit.

b Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

{Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis & donis exornatum esset, dicit. Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinqueretur lapis super lapidem, qui non destruetur. Dicitur enim.

GREGOR. in Homilia. Perituri mundi præcurrentia mala denunciat dominus, vt eo minus perturbent venientia, quo fuerint praesita. Minus enim iacula ferunt, quæ prævidentur. vnde dicit. {Cum autem audieritis prælia & seditiones, nolite terrixi.} Bella ad hostes pertinent, seditiones ad citores. Vt ergo nos indaret exteriū interius; tibi aliud nos fatetur ab hostibus, aliud a fratribus perpeti.

AMBROSIUS. Verborum autem celestium nulli magis quam nos testes sumus, quos mundi finis inuenit, quanta prælia, & quas opiniiones accepimus? **GREGOR.** in Hom. Sed his maiori prævenientibus, quia non statim finis sequatur, adiungitur. {Oporet hec primum fieri.} Vltima enim tribulatio multis tribulationibus prævenient, quia multa debent mala præcurrere, ut maluileanc sine fine nunciare. vnde sequitur. {Tunc dicet illis. Surget gens contra gentem, & regnum aduersus regnum.} Quia neceſſe est, vt alia ex celo, alia ex terra, alia ab elementis, alia ab hominibus patiamur, hic ergo signatur perturbatio hominum. Sequitur enim. {Et terramotus magni erunt per loca.} Ecce respectus ira desuper. **CHRISTY.** Terramotus enim quandoque ira signum est, nam & quando crucifixus est dominus, morta est terra. Quandoque vero prouisione indicum, sicut orantibus Apostolis commotus est locus in quo erant congregati. Sequitur enim. {Et pestilentia.} **GREGOR.** in Hom. Ecce inæqualitas corporum. {Et famæ, ecce sterilitas terre.} Terroreque de celo, & signa magna erunt. {Ecce inæqualitas seris, quod ad eas tempestates referendum est, quæ nequaquam ordinem temporum servant, quia enim ordinate veniunt, signum non sunt.} Omnia enim quæ ad viam vitæ accepimus, ad viam convertimus culpa. Sed cunctæ quæ ad viam prauitatis infelixmus, ad viam nobis vertutem vltionis. **AMBROSIUS.** Occidens ergo facili præcedunt quædam agititudines mundi, scilicet famæ, pestilentia & persecutio. **THEOPHILUS.** Quidam autem hæc non solum in consummatione futura, sed & tempore captionis Hierusalem fuisse impletae voluerunt. Auctore namque pacis preceptor, merito in eis seditiones & bella locum habuerunt. Ex bellis autem pestis & famæ consequitur, quæ quidam aera cadaveribus infecto, illa in cultis manentibus agri. Sed & Iosephus intollerabiles exhumans eueniſſe recitat propter famem, & tempore Claudi⁹ Cæſaris famæ inuauit, vt in Actibus legitur, & plurima terribilia contigerunt captionem Hierusalem indicantia, vt Iosephus narrat. **CHRISTY.** Dicit autem quid non statim ciuitatis eueniſſe, vt scilicet Hierosolyma capiatur, sed post prælia multa. **BEDAE.** Aduentur etiam apololi, ne terreatur his præcurrentibus, ne Hierosolymam Iudeamque. Potest autem regnum contra regnum, & pestilentia eorum quorum sermo ferit ut cancer, & fides audiens verbi Dei, & commotio pueris terra, & a terra separatio etiam in harericias intelligi, qui contra se inueniunt, ecclesiæ victoriam faciunt. **AMBROSIUS.** Sunt autem duas, quæ vir sustinet Christianus, diuersarum quoque prælia cupido utrum studiorumque conficiunt. Multo etiam grauiores sunt domesti hostes quam extranei.

GREGOR. in Homilia. Quia cunctæ quæ prædicta sunt non de iniuncta ferentur sunt, sed de merito mundi patientis, facta prauorum hominum prænuntiantur, cum dicuntur. {Sed ante hac omnia inijcunt vobis manus suas, & persequeruntur, tradentes in synagogas & custodias, trahentes ad reges & præfides propter nomen meum.} Ac si dicat. Prius corda hominum post elementa turbabuntur, vt cum rerum ordo confunditur, ex qua tribulatione veniat demonstretur. Nam quamvis finis mundi ex ipso suo ordine pendeat, perueriores tamquam qui inueniens, quia digne ruinis illorum opprimuntur, innoverat. **CYRILLUS.** Vel hoc dicit. Quia priusquam a Romanis Hierusalem caperetur, passi persecutiones a Iudeis discipuli in carcerati sunt, & presentati principibus. Misericordia Paulus Romanum ad Cæſarem, alſitque Festo, & Agrippa. Sequitur enim.

{Continget autem vobis in testimonium.} **GRÆCUS.** In martyrium, id est, in martyrij gloriam. **GREGOR.** in Homilia. Vel in testimonium, videlicet eorum, quia vos perfecundo mortes inferunt, aut videndo non imitantur. Vt inde peruersi sine excusatione pereant. vnde electi exemplum capitanei viviant, sed auditis tot terroribus, turbari poterant auditum corda, vnde ad eorum consolationem subdit. {Ponite ergo in cordibus vestri. Trademini autem a parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficien ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.} Et dominus dicit, ne conturbarentur redituti sapientibus ratione, & cautam subdit. {Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri. Trademini autem a parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficien ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.} Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebit animas vestras.

G Cum autem videritis circuari ab exercitu Hierusalem, tunc scitore quia appropinquavit desolatio eius. Tunc qui in Iudea sunt, fugiant in montes & imperiti, hoc eis dominus dicit, ne conturbarentur redituti sapientibus ratione, & cautam subdit. {Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri.} q.d. Statim a me fortificandum & sapientiam, & pieſtatem, vt nec omnes aduersarij vestri si in viam conueniant resistere valeant vobis, nec in sapientia, id est speculationum vita, nec in eloquentia & sermonis lepore. Sepe enim multi sapientiam quidem habent in mente, sed cum sint prouocables ad turbacionem totum confundunt, cum tempus fuerit proponendi. non autem tales fuerunt apostoli, sed vt rite queſtitio fuerunt. **GREGOR.** Ac si dominus suis dicat. Nolite terrixi, vos ad certamen accedit, ego prætor, vos verba edictis, sed ego sum qui loquor. **AMBROSIUS.** Alibi autem Christus in discipulis, alibi pater, alibi spiritus loquitur patris non discordant illa, sed congruent. quod vnu loquitur, tres loquuntur, quia vox est una trinitatis. **THEOPHILUS.** Hic autem dicit, & propulso imperiti timore, subdit & aliud quidam neſſarij, quod eorum animos poterat commovere, ne subito irruens eos turbaret. Sequitur enim. {Trademini autem a parentibus, & fratribus, & cognatis, & morte afficien ex vobis.} **GREGOR.** in Homilia. Plus in nobis ea tormenta sequuntur, quæ illis patimur, de quorum moribus præsumebamus, quia cum damno corporis mala nos cruciant amissæ charitatis. **GREGOR.** Niſſens. Confiderimus autem statum, qui tunc temporis erat omnibus ſuscipit, adiuuicem diuidebant cognationes inſtincte diſgregante per cultus, & filii gentilis proditor fiebat parentum fidelium, & in filium qui crediderat, pater in infelitate obſtinatus accusator fiebat. Omnis etas era expota per ſequens fidem, nec mulieribus ſuccurrebat naturaliter ſexu frigilitas. **THEOPHILUS.** His autem dicit, & de odio subiungit quod ab omnibus patientur. Sequitur enim. {Et critis odio omnibus hominibus propter nomen meum.} **GREGOR.** in Homilia. Sed quia dura sunt quæ predicuntur de afflictione mortis, protinus consolatio subditur de gaudio resurrectionis, cum dicuntur. {Et capillus de capite vestro non peribit.} q.d. martyribus suis. Car timetis ne pereat quod incisum dolet, quando & illud in vobis perire non potest, quod incisum non dolet? **BEDAE.** Vel alterius. Capillus de capite discipulorum domini non peribit, quia non solum fortia facta, vel dicta sanctorum, sed et tenuissima cogitatione digna mercede donabitur. **GREGOR.** 5. Moral. Qui autem patientia in aduersis tenet, inde contra aduersa omnia fortis efficitur, vnde sibi & scipsum vincendo dominatur. vnde sequitur. {In patientia vestra possidebit animas vestras.} Quid enim est animas possidere, nisi perfette in omnibus vivere, cunctæ mentis motibus quasi ex arte virtutis dominari? **GREGOR.** in Homilia. Per patientiam igitur animas nostras possidemus, quia dum nobis in ſpiritu dominari dicimus, hoc ipsum incipimus possidere quod sumus. Icclero autem possifcitur animæ in virtute patientie purificari, quia radix omnium culpoſque virtutum patientia est. Patientia vero est aliena mala equanimitate perpeti, contra eum quoque qui mala irrogat nullo dolore morderi.

E **BEDAE.** Haec enim ea quæ per 40. annos, neclum fine adueniente futura erant, dicta sunt, hinc ipse finis desolationis quæ a Romano exercitu facta est domini verbis, exponitur cùd dicitur. {Cū autem videritis circuari ab exercitu Hierusalem, tunc scitore quia appropinquavit desolatio eius.} **EVSEB.** Desolatiem Hierusalem

Hierusalem vocat non amplius eam a suis, nec secundum ritum legalem constituta quod nullus expectet post futuram obſidionem aliam innouentem fieri, sicut accidit tempore regis Perſarum, & illuſtris Antiochi, & iterum tempore Pópei. **AVGVS.** ad Hæſichium. Hac autem domini verba ideo Lucas hoc loco cōmemorauit, vt olen dat tunc factam ſuſſe abominationem desolationis, que a Daniele predicta est, de qua Matthæus, & Marcus locuti sunt. Tunc ergo in cordibus vestri. Trademini non præmedita- ri quemadmodum repondeatis. Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri. Trademini autem a parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficien ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebit animas vestras.

tari quemadmodum repondeatis. Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri. Trademini autem a parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficien ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebit animas vestras.

& qui in medio eius sunt, descendunt, & qui in regionibus, non intrent in eam, quia dies vltionis hi sunt, vt impleantur omnia, quæ scripta sunt. Veh autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus. Erit enim præſtrura magna super terram, & ira populo huic. Et cadent in ore gladij, & captivi ducentur & qui in medio eius sunt, descendunt, & qui in regionibus, non intrent in eam, quia dies vltionis hi sunt, vt impleantur omnia, quæ scripta sunt. Veh autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus. Erit enim præſtrura magna super terram, & ira populo huic. Et cadent in ore gladij, & captivi ducentur

Romanus Iudacis ritum obſeruantur. **EVSEB.** Dominus autem futurum in ciuitatem prævidens famem, moebat discipulos ne in futura obſidione in ciuitatem confugerent, tamquam ad locum rutum, & a Deo protecum, sed magis inde discederent, & ad montes confugerent. vnde sequitur. {Tunc q. in Iudea sunt, fugiant in montes.} **BEDAE.** Ecclesiastica narrat historia, cunctos, qui in Iudea erant Christianos, imminent Hierosolyma excidio, communis a domino loco discedisse, & trans Iordanem habitasse in ciuitate quadam. Pella nomine, donec desolatio Iudea completeretur. **AVGVST.** ad Hæſitum. Pro hoc autem Mattheus, & Marcus dixerunt. Et qui supra rectum est, non descendat in domum, addidit autem. Nec introeat, vt tollat aliquid de domo. Pro quo Lucas subdit. Et qui in medio eius sunt discedant. **BEDAE.** Sed quo ab exercitu ciuitate iā circuata, q. in medio eius sunt discedent, nisi forte qd promisit tunc pō, nō ad ipsum tēpū obſidionis referatur, sed ad proximū ante obſidionē tēpū, cum se primū miles Romanus per Galileam, vel Samarie fides cepit diffundere. **AVGVST.** ad Hæſitum. Pro co autem quod Mattheus, & Marcus posuerunt, Et qui in agro erit, non revertetur retro tollere veltimē ſum, apertus iste subdit. {Et qui in regionibus, non intrent in eam, quia dies vltionis hi sunt, vt impleantur omnia, quæ scripta sunt.} **BEDAE.** Dies autem vltionis hi sunt, dies videlicet dominici ſanguinis vltionē petentes. **AVGVST.** ad Hæſitum. Deinde ſimiliter Lucas prosequitur ſicut & alij duo. {Veh autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus.} Et sic ergo Lucas patecit quod poterat eſſe incursum, ſcilicet in quod dictum eſſe de abominatione desolationis, non ad ſeculi ſinem, ſed ad expugnationem Hierusalem pertinet. **BEDAE.** Dicit ergo. {Veh prægnantibus; præſtrura capiuntur.} Et nutritibus, ſue mammantibus, vt quidam interprætantur, quarum, vel vteri, vel manus filiorum sarcina praegravata, fuge neſſitatem non minimum impediunt. **THEOPHILUS.** Quidam vero dicunt dominum per hoc significare filiorum eum, quem & Iosephus narrat. **CHRYSOSTOMUS.** Deinde prædictorum affigunt causam dicens. {Et ita enim præſtrura magna ſuper terram, & ira populo huic.} Talia enim mala eos occupauerunt, vt nulla deinceps crux posuit eorum calamitatibus adequare, vt Iosephus narravit. **EVSEB.** Qualiter ſcilicet aduenientibus Romanis & vrbem capientibus, multa catena Iudei populi in ore gladij perire vnde sequitur. {Et cadent in ore gladij.} Sed & plures necati sunt fame. Hæc vero accidebant primo quidem sub Tyre & Vespasiano, poſt hoc autem tempore Hadriani principis Romanorum, quando natale ſolum Iudeis inaccessibile eſſe factum, vnde sequitur. {Et captivi ducentur in omnes gentes.} Toti enim orbem Iudei pleuerunt, & vſque ad fines terræ peruenient, & cum eorum terra ab alienigenis inhabetur, ſolis ipſis eſſe inaccessibilis facta, vnde sequitur. {Et Hierusalem calabitur a gentibus, donec impleantur tempora nationum.} **BEDAE.** Quidam ſcilicet Apolitus comemorat dicens. Cœcitas ex parte facta eſt in Israel, & ſic omnis Ifrael falaciſt. Qui cū promissa ſalutis fuere poteſt, patrī ſolum rediturus non temere ſperatur. **AMBROSIUS.** Myſtice abominatione desolationis aduentus Antichristi eſt, eo quod ſacrilegij in fuliis mentium interiora contaminat, ſed eis luxa historiā in templo, vt ſibi vendicer diuina ſolum porrectat. Iuxta interpretationem autem ſpiritalem pulchre inducitur, eo quod in affectibus singularium vefigium perdidit ſua confirmitate, & ſcripturis diſputans ſe eſſe Chrifum, tunc appropinquabit defolatio, quoniam a vera religione plerique laici defident, tunc erit domini dies, quoniam ſicut primus aduentus domini fuit propter redimendam peccata, ita & secundus erit propter redemendam delicta, ne plures perfidiæ erore labentur. **E** Et alius Antichristus, id est diabolus, qui Hierusalem

ſtitutę, neclum aliquos ſuſcepti operis dedere processus. Sunt quæ Dei timore concipiunt, ſed non omnes parunt, ſunt enim quæ abortiuſ excludunt verbum antequam pariant. ſunt etiā quæ in vtero Christum habeant, ſed nondum formauerunt, ergo quæ parit iuſtim, Christum part. Nos etiam parvulos noſtrios abſtare properemus, ne nos quasi imperiſorum parentes, aut iudicis dies, aut mortis iuueniat. Quid ita fieri, ſi omnia dicta iuſtim in corde custodiunt, nec ſenequtus tempus expeditus, ſed in prima etate sapientia, fine corrumpela corporis tui cito concepias, cito nurias. In fine autem Iudea omnis a nationibus credituris ſubſiuerit in ore gladij ſpiritualis, qui eſt fermobis acutus.

BEDAE. Quid impletis nationum temporibus ſequitur, ex ordine manifilar dicens. {Erunt signa in Sole, & Luna, & Stellis.} **AMBROSIUS.** Quæ quidem ſigna ſecundum Mattheum auſtinentis exprimuntur, tunc inquit, ſol obſcurabitur, & Luna non dabat lumen ſuū, & Stelle cadent de celo. **EVSEB.**

Tunc enim cum vite corrupibili consummatio agetur, & secundum Apofolū ſpecies huius mundi tranſibit, & nouum ſuccedit ſeculum, in quo vice ſenſibilium luminarium ipſe Christus fulgebit, qui ubar & rex noui ſacculi, cuius erit tanta numina virtus & gloria, vt ſol qui nunc radiat, atque Luna & cetera ſidera, aduentus maioris lumini occuluntur. **CHRYSOSTOMUS.** Sicut enim in hoc ſacculo Luna, & ſidera mox obſcurantur orto Sole, ſic in glorioſa Christi apparitione pol obſceneſeretur, & Luna non dabat proprium ūbar & Stelle cadent de celo, priore ſpoliate amictu, & potioris lucis amictu potiuntur. **EVSEB.** Quæ autem eueniunt orbi pol luminarium obſcenationem ex quibus fieri anguſtia gentium, conſequenter exprimuntur. **E** Et in terris præſtrura gentium, præconfuſione ſonitus maris, & fluctuum. **VBI** videtur docere principium transmutationis vniuersi futurum, ex defectu ſubstantie humide. Hac enim prima deuorata, vel congelata, vt non amplius adiungat ſonitus maris, nec contingat are nam flutus eius cauſa exuberantibus ſiccatiſ, catena mundi partes non amplius obtinent vaporem ſolitum, emiſſum ex ſubſtantia humida, tranſmutationem patientur: & ſic cum apparicio ſalutato terram, & ira populo huic. **THEOPHILUS.** Deinde ſimiliter Lucas prosequitur ſicut & alij duo. {Veh autem prægnantibus; præſtrura capiuntur.} Talia enim mala eos occupauerunt, vt nulla deinceps crux posuit eorum calamitatibus adequare, vt Iosephus narravit. **EVSEB.** Qualiter ſcilicet aduenientibus Romanis & vrbem capientibus, multa catena Iudei populi in ore gladij perire vnde sequitur. {Et cadent in ore gladij.} **S**ed & plures necati sunt fame. Hæc vero accidebant primo quidem sub Tyre & Vespasiano, poſt hoc autem tempore Hadriani principis Romanorum, quando natale ſolum Iudeis inaccessibile eſſe factum, vnde sequitur. {Et captivi ducentur in omnes gentes.} Toti enim orbem Iudei pleuerunt, & vſque ad fines terræ peruenient, & cum eorum terra ab alienigenis inhabetur, ſolis ipſis eſt inaccessibilis facta, vnde sequitur. {Et Hierusalem calabitur a gentibus, donec impleantur tempora nationum.} **BEDAE.** Quidam ſcilicet Apolitus comemorat dicens. Cœcitas ex parte facta eſt in Israel, & ſic omnis Ifrael falaciſt. Qui cū promissa ſalutis fuere poteſt, patrī ſolum rediturus non temere ſperatur. **AVGVST.** ad Hæſitum. Sed dices: Conferi vos verna vefra compellit adiungit ſe, & ſecuritas? Vi deamus ergo ne forte melius intelligatur non eo modo impleri quæ prædicta ſunt his verbis: ſed tunc potius eſſe videntur, quando ſic erit tribulatio vniuerso orbi, vt ad eccleras pertineat, quæ vniuerso orbe tribulabitur, non ad eos qui tribulabunt eam: ipſi enim ſunt diſtri: Pax & ſecuritas. Nūc autem ifſa mala que tanquam ſumma extremaque creduntur vriue regno, Christi ſciliſ, & diaboli videmus eſſe communia. Pariter quippe his boni affliguntur &